

TALLER PRÀCTIC

Capbussada a la realitat de nostre territori. Identificació de les causes i efectes de les dificultats d'articulació d'una política pública d'estiu educatiu per a tothom

Núria Salas

Tècnica d'educació de la
Diputació de Barcelona

Núria Sala

Cap de projectes de
l'Aliança Educació 360

Amb el suport de l'equip de mentoria de Municipis per un estiu enriquit

L'ARBRE DE PROBLEMES

Què és?

L'arbre de problemes és una eina visual que permet analitzar una situació problemàtica identificant-ne clarament el problema central, les seves causes i els efectes que en deriven.

Aquesta metodologia facilita una millor comprensió del problema que volem abordar. Es pot utilitzar com a part d'un procés de diagnosi o exploració inicial.

Com es fa?

1. Defineix el problema central

- Formula'l de manera clara, concreta i objectiva.
- Escriu-lo i col·loca'l al tronc de l'arbre.

2. Identifica les causes

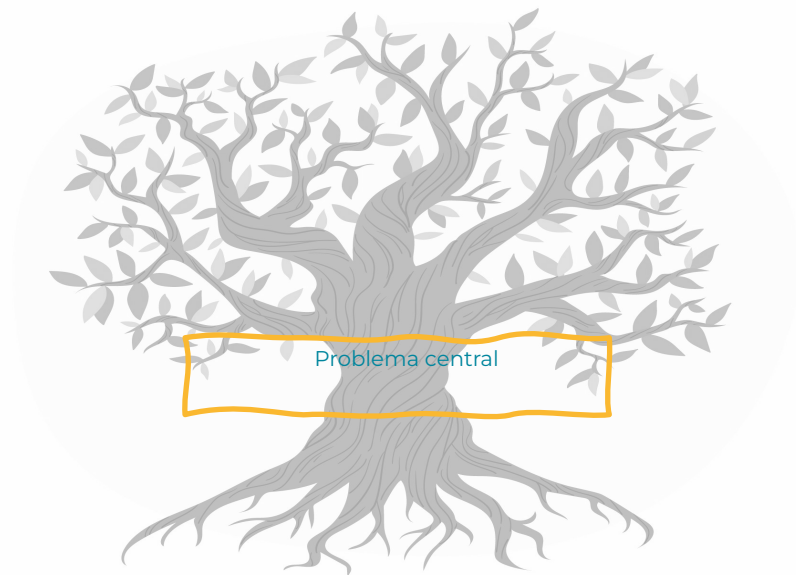
- Pregunta't: *Què provoca aquest problema?*
- Escriu les causes principals (causes directes) i les causes secundàries (causes de les causes).
- Situa-les a la part inferior de l'arbre (les arrels).

3. Identifica les conseqüències

- Pregunta't: *Què passa com a resultat del problema?*
- Escriu els efectes principals i efectes secundaris.
- Col·loca'ls a la part superior de l'arbre (les branques i ramificacions).

Capbussada a la realitat de nostre territori

Identificació de les causes i efectes del repte d'articulació d'una política pública d'estiu educatiu per a tothom

Conseqüències

Causes

RECOMANACIONS PRÀCTIQUES

- Valida el problema central abans d'avançar.
- Evita suposicions i busca relacions causals reals.
- Implica agents diversos per recollir diferents punts de vista i generar una visió integral i compartida de la situació que es vol abordar col·lectivament
- Pots utilitzar post-its per facilitar el treball col·laboratiu i ajustar les posicions de cada element mesura que dialoguem amb el grup.

Aquesta eina no només ajuda a entendre millor el problema, sinó que també prepara el camí per definir objectius, estratègies i solucions a partir de l'anàlisi.

TALLER PRÀCTIC

Arbre de problemes global — Síntesi de la dinàmica “Capbussada a la realitat”

Capbussada a la realitat de nostre territori

Identificació de les causes i efectes del repte d'articulació d'una política pública d'estiu educatiu per a tothom

Possibles línies d'oportunitat (derivades de les aportacions positives):

- Posar en valor l'esforç i el paper de l'Ajuntament com a garant d'equitat.
- Enfortir el treball en xarxa i la planificació conjunta.
- Promoure refugis climàtics i espais d'estiu oberts.
- Oferir formació i suport al monitoratge i al personal de lleure.
- Impulsar sistemes d'avaluació i comunicació participatius.
- Revisar la tarificació i els mecanismes de beques per garantir l'accés universal.
- Donar protagonisme als adolescents en la definició de les propostes.

En els infants i adolescents:

- Desigualtats d'oportunitats educatives i socials.
- Infants i joves sense estímuls educatius durant llargues setmanes d'estiu.
- Major risc d'aïllament, sedentarisme, ús excessiu de pantalles i obesitat.
- Desconnexió amb l'escola i pèrdua de rutines i hàbits.
- Adolescents desvinculats de l'oferta municipal.
- Pèrdua de reforç emocional i relacional.

En les famílies:

- Sobrecàrrega de cures (especialment de les àvies i les dones).
- Dificultats de conciliació familiar i econòmica.
- Estigmatització i vulnerabilització de famílies amb menys recursos.

En les famílies:

- Oferta d'estiu segregadora.
- Espais públics i equipaments poc flexibles o poc utilitzats com a recurs comunitari.
- Pèrdua de confiança o reconeixement cap a les polítiques locals.
- Fragmentació i duplicació d'iniciatives.
- Manca de cohesió i de visió comuna de l'estiu com a temps educatiu.

Conseqüències

No s'assegura l'equitat ni la cobertura de les necessitats educatives, socials i de lleure dels infants i joves durant el període d'estiu

Estructurals i institucionals

- Rigidesa administrativa i normativa (inscripcions, subvencions, beques, normativa de casals).
- Temporalitat i rotació del personal tècnic.
- Manca de coordinació interna dins dels ajuntaments i entre serveis (educació, joventut, serveis socials).
- Absència o feblesa de sistemes d'avaluació i planificació a llarg termini.
- Projectes recents o poc consolidats.

Barreres socioeconòmiques:

- Preus elevats de les activitats d'estiu i desigualtat d'accés.
- Pressió econòmica sobre les famílies (especialment dones).
- Desigualtat territorial (zones disperses, municipis petits amb poca oferta).
- Dependència de beques o ajuts que no cobreixen tota la demanda.

Socioculturals i comunicatives:

- Poc reconeixement del lleure com a eina educativa i d'inclusió.
- Concepció de l'estiu com un problema de conciliació familiar.
- Poca participació dels infants, adolescents i de les famílies en la planificació.
- Competència entre entitats i visió poc cooperativa.
- Comunicació ineficient o poc atractiva sobre l'oferta d'estiu.

De model i oferta:

- Oferta fragmentada, poc coordinada o no integral.
- Poca diversificació de l'oferta (poca adaptació a interessos i edats, especialment adolescents).
- Escassetat d'activitats i oportunitats o manca de criteris de qualitat.
- Continuum educatiu no garantit.
- Manca de treball en xarxa amb el tercer sector i les empreses privades.

Causes